

Υπέρτιτλος: ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΩΦΩΣΗ

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΦΩΣΗ

Αναστασία Μαλαβέτα

Φιλολόγος, ΜΔΕ στην Αγωγή Κωφών

Ανδρέας Ξερουδάκης

Μαθηματικός, ΜΔΕ στην Αγωγή Κωφών

Πανεπιστήμιο Πατρών

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας ήταν η μελέτη των γνώσεων και της στάσης των νέων πάνω σε θέματα που αφορούν τους κωφούς και την κώφωση γενικότερα. Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκε η διαφορά των δύο φύλων, ανδρών και γυναικών, στα παραπάνω θέματα. Στην έρευνα συμμετείχαν 92 προπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες από διάφορα τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών. Στους φοιτητές δόθηκε ένα ερωτηματολόγιο 13 ερωτήσεων, τεσσάρων κατηγοριών. Στην πρώτη κατηγορία χρησιμοποιήθηκε δύο φορές ονομαστική κλίμακα δύο απαντήσεων (άνδρας – γυναίκα, ναι – όχι), στη δεύτερη κατηγορία ονομαστική κλίμακα τριών απαντήσεων (ναι – όχι – δε γνωρίζω) και στην τρίτη και τέταρτη κατηγορία η ισοδιαστημική κλίμακα Likert, πέντε διαβαθμίσεων (διαφωνώ απόλυτα – συμφωνώ απόλυτα). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι δεν υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τις γενικές γνώσεις και τη στάση τους απέναντι στους κωφούς σε θέματα κοινωνικά, επαγγελματικά και αισθηματικά.

Abstract

The aim of this paper was to examine what young people know and believe on issues about deaf people and deafness in general. More specific, the difference between the two sexes, male and female, was studied. Participants in this survey were 92 students from different departments of the University of Patras. Using a questionnaire they were asked to answer 13 questions of 4 categories. For the 3 questions of the first category a two answer scale was used twice (male-female, yes-no), for the 5 questions of the second category a three answer scale was used (yes-no-i dont know) and for the 6 questions of the third category and the 4 questions of the fourth category a Likert scale with five different answers were used (Totally disagree – totally agree). The results of the survey showed that there is not a significant difference between male and female students about the things they know and the things they believe on social, professional and emotional issues.

Εισαγωγή

Πώς ήταν λοιπόν οι σχέσεις μεταξύ των ακουόντων και των κωφών; Η επικρατούσα άποψη ήταν ότι οι κωφοί δεν ήταν ολοκληρωμένες προσωπικότητες αφού δεν μπορούσαν να κατακτήσουν την ικανότητα της ομιλίας. Αφού λοιπόν δεν είχαν λόγο, τότε δεν είχαν και γλώσσα και κατά συνέπεια δεν μπορούσαν να σκεφτούν. Άρα, ήταν άλογα όντα. Υπήρχε ακόμα η θεωρία ότι ο άνθρωπος από την στιγμή που γεννιέται και αρχίζει να καταλαβαίνει και να αντιλαμβάνεται το περιβάλλον του έχει κοινωνικοποιηθεί εν μέρη. Μόνο όταν έχει την ικανότητα να επικοινωνεί με τους γύρω του και να χρησιμοποιεί την ομιλία, κατορθώνει να ενταχθεί πλήρως στην ευρύτερη κοινωνία.

Στην αρχαία Αθήνα, ο μεγάλος φιλόσοφος Αριστοτέλης ήταν από τους πρώτους που αναφέρθηκε στην ακοή και στην έλλειψή της. Στο έργο του 'Προβλήματα' έκανε λόγο για τον ρόλο της αίσθησης της ακοής στην μάθηση. Ο ίδιος την θεωρούσε την πιο σημαντική από όλες τις αισθήσεις, καθώς, όπως πίστευε, έχει άμεση σχέση με την νοητική ανάπτυξη του ανθρώπου. Άλλωστε για εκείνον το αυτί είναι το κύριο όργανο της μάθησης. Ο Αριστοτέλης δε πουθενά δεν διαχωρίζει την κώφωση από την αλαλία. Σε ένα άλλο έργο του στο 'Περί αισθήσεων' αναφέρει ότι οι τυφλοί είναι πιο 'τυχεροί' από τους κωφούς, αφού μπορούν να επικοινωνούν κανονικά. Πολλοί τον θεωρούν υπεύθυνο για τα 2000 χρόνια που οι κωφοί έμειναν μακριά από τον χώρο της εκπαίδευσης.

Εκτός από τον Αριστοτέλη αναφορά στους κωφούς έκανε και ο Πλάτωνας στο έργο του 'Κρατύλος'. Εκεί ο συγγραφέας έκανε λόγο για την ανάγκη της νοηματικής γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας των κωφών. Πρόκειται για την πρώτη γραπτή αναφορά στην νοηματική γλώσσα. Ο Πλάτωνας μέσω του διαλόγου του Σωκράτη με τον Κρατύλο αναφέρει δια στόματος Σωκράτη ότι η σκέψη εκφράζεται με την ομιλία εκτός εάν κάποιος είναι κωφός ή άλαλος. Χαρακτηριστικά λέει ο Σωκράτης (470-399 π.Χ.): 'εάν δεν είχαμε ούτε φωνή ούτε γλώσσα και παρ' ολ' αυτά επιθυμούσαμε να δηλώσουμε πράγματα ο ένας στον άλλον, δεν θα προσπαθούσαμε να δηλώσουμε όσα εννοούμε με τα χέρια, κεφάλι και άλλα μέρη του σώματος, όπως κάνουν όσοι είναι άλαλοι'. Ούτε αυτός έκανε τον διαχωρισμό κώφωσης και αλαλίας. (Λαμπροπούλου, 1999).

Στην Σπάρτη στην αρχαία εποχή, δεν έχουμε καμία αναφορά για τους κωφούς. Μόνο ο Πλούταρχος αναφέρει ότι όλα τα άρρωστα μωρά που γεννιόντουσαν τα πέταγαν στις πλαγιές του Καιάδα του Ταύγετου. Τι έκαναν τα κωφά παιδιά δεν γνωρίζουμε, αφού άλλωστε ακόμα και σήμερα δεν μπορεί να διαπιστωθεί η κώφωση αμέσως μετά τη γέννηση.

Την εποχή των Ρωμαίων, οι κωφοί δεν είχαν κανένα νομικό δικαίωμα, ούτε θα έπρεπε να εκφράζουν καμιά τους επιθυμία. Οι νόμοι τότε όριζαν ότι δεν πρόκειται ποτέ να τους δοθεί η ελευθερία τους.

Ακόμα, για τους Εβραίους οι κωφοί που δεν είχαν αναπτύξει την ικανότητα της ομιλίας δεν μπορούσαν να αποκτήσουν πλήρη θρησκευτική θέση. Χαρακτηριστικός της σχέσης ακουόντων με τους κωφούς στην καθημερινή τους ζωή είναι ένας παλιός Εβραϊκός νόμος,

‘εάν κάποιος εκθέσει τα πηλινά του σκεύη στον ήλιο ή τοποθετήσει έναν κωφάλαλο, ανόητο και κατώτερο σε κοινωνική τάξη να τα προσέχει και αυτά σπάσουν και γίνει ζημιά, τότε αυτός ο ίδιος είναι και ο μόνος υπεύθυνος ’ (Higgins, 1980).

Οι κωφοί, παράλληλα, δεν είχαν τα ίδια δικαιώματα με αυτά των φυσιολογικών, ακουόντων ατόμων. Πρώτον, δεν μπορούσαν να είναι ιδιοκτήτες καμίας ακίνητης περιουσίας. Συνήθως ότι τους ανήκε ήταν γραμμένα στο όνομα ακουόντων συγγενών. Ακόμα, δεν μπορούσαν να γίνουν μάρτυρες σε δικαστήριο, αφού δεν θεωρούνταν αξιόπιστοι. Οι γάμοι των κωφών δεν είχαν καμιά ισχύ και δεν αναγνωρίζονταν από το κράτος. Επίσης, σε περίπτωση κάποιου ατυχήματος κατά το οποίο ένας κωφός ή κάποιο ζώο του τραυμάτιζαν κάποιον άλλο άνθρωπο, ο πρώτος δεν διωκόταν ποινικά (Higgins, 1980).

Σύμφωνα με τον Marschark (2003) ο Μεσαίωνας ήταν μια σκοτεινή περίοδος για τους κωφούς. Υπήρχε η θεωρία τότε ότι οι κωφοί θα γιατρευτούν μόνο με μυστικιστικές και μαγικές θεραπείες. Παράλληλα, η Χριστιανική Εκκλησία εμπόδιζε τους κωφούς να κερδίσουν την αθανασία, αφού δεν είχαν την ικανότητα να ψάλλουν τις διάφορες προσευχές. Αντίθετα, στο Βυζάντιο υπήρχαν ποικίλα κοινωνικά προγράμματα για τα παιδιά που είχαν ανάγκη την φροντίδα και την προστασία του κράτους. Ιδρύθηκαν, εκείνη την εποχή, πολλά άσυλα και ορφανοτροφεία για παιδιά.

Ενώ στις περισσότερες χώρες οι συνθήκες ήταν δυσμενείς για τους κωφούς, στη Ρωσία υπήρχαν νόμοι που τους προστάτευαν. Το 1640 την εποχή του τσάρου

Alexei Mikhailovich υπήρχε ο εξής νόμος: ‘εάν οι γονείς ενός κωφού πέθαιναν και τα αδέρφια του προσπαθούσαν να τον αδικήσουν ως προς την πατρική περιουσία, τότε επενέβαινε το κράτος και την μοίραζε σε ίσια κομμάτια για όλα τα παιδιά των αποθανόντων έτσι ώστε να μην βλαφθεί κανένας. Ακόμα, το 1833 οι κωφοί για κάθε εγκληματική πράξη εναντίον τους προστατεύονταν από το δικαστήριο. (Vickrey Van Cleve).

Τον 16^ο αιώνα, ο Ιταλός γιατρός Giralamo Gardano εξέφρασε μια πολύ επαναστατική άποψη για εκείνη την εποχή ‘Οι άλαλοι μπορούν να ακούσουν διαβάζοντας και να μιλήσουν γράφοντας’. Δύο αιώνες αργότερα έκανε την εμφάνισή του ένα Γάλλος ιερέας που άλλαξε γενικότερα την ιστορία της εκπαίδευσης των κωφών. Ήταν ο Charles Michel de l’ Epee που μίλησε για την φυσική γλώσσα των κωφών που δεν είναι άλλη από την γλώσσα των νοημάτων, την φύση και τις μοναδικές ανάγκες τους. Ο ίδιος δεν γνώριζε την νοηματική γλώσσα αλλά κατάφερε να τη δημιουργήσει και αφιέρωσε όλη του τη ζωή στην εκπαίδευση των κωφών μαθητών του και την επικοινωνία τους μέσω αυτού του νέου τρόπου. Τις ιδέες του συνέχισε ο μαθητής του ο Abbe Sicard. (Λαμπροπούλου, 1999).

Ενώ όλα αυτά πραγματοποιούνταν στην Ευρώπη, στην Αμερική το 1800, οι συνθήκες ήταν δύσκολες για τους κωφούς. Ο Paul C Higgins αναφέρει ότι την εποχή εκείνη οι ιδιοκτήτες πλοίων που έφταναν εκεί ήταν υποχρεωμένοι να δίνουν στην πολιτεία μια λίστα με τα ονόματα των κωφών ή άλλων ατόμων με αναπηρίες και να πληρώνουν φόρους γι’ αυτούς. Στην Νέα Υόρκη οι εκγενετείς κωφοί που δεν είχαν την ικανότητα της ομιλίας, δεν είχαν δικαίωμα ψήφου, ενώ σε άλλες πολιτείες οι ίδιοι δεν ήταν υπεύθυνοι για τις εγκληματικές τους πράξεις.

Οι κωφοί είχαν όμως μεγάλη δυσκολία στο να πάρουν δίπλωμα οδήγησης αφού η κοινωνία στην οποία ανήκαν δεν τους είχε καμιά εμπιστοσύνη. Για παράδειγμα, όταν γινόταν ένα ατύχημα υπήρχε μεγάλη αντιμαχία για το αν ο κωφός μπορούσε να συνεχίσει να οδηγά. Άλλωστε οι κωφοί τότε δεν είχαν καμιά ασφάλιση. Το 1901 για πρώτη φορά μια ασφαλιστική εταιρεία δέχεται να αναλάβει την ασφάλιση κωφών, η οποία δε και πλούτισε.

Οι Carol Padden και Tom Humphries, (1999) στο έργο τους ‘ Deaf in America ’ αναφέρουν ότι στα μέσα του 19^{ου} αιώνα ένας κωφός από την πολιτεία της Γεωργίας, ο John Jame Flourney έκανε την δική του επαναστατική πρόταση και δημιούργησε αναστάτωση στην κοινότητα των κωφών. Αυτός λοιπόν έκανε λόγο για

πολιτική ανεξαρτησία των κωφών σε δική του πολιτεία. Μίλησε για μια περιοχή που θα ζουν αποκλειστικά κωφοί και θα είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτονται οι 'παράξενες' και διαφορετικές ανάγκες των κωφών, αφού στις πολιτείες που τώρα κατοικούν δεν ικανοποιούνται είτε γιατί είναι άγνωστες είτε γιατί δεν τους τις παρέχει το κράτος. Την πρόταση αυτή οι ίδιοι οι ηγέτες κωφών την αποδοκίμασαν, όχι γιατί δεν ήταν πρόθυμοι να τη συζητήσουν αλλά γιατί δεν υπήρχε περίπτωση να πραγματοποιηθεί. Τότε τέθηκαν τα εξής ερωτήματα: τι θα γινόταν αν οι κωφοί γεννούσαν ακούοντα παιδιά; Θα τα έδιωχναν από την πολιτεία; Οικονομική βοήθεια από που θα έβρισκαν; Έτσι το σχέδιο αυτό εγκαταλείφθηκε.

Στις απογραφές των κατοίκων της Αμερικής 1830-1900, οι κωφοί κατατάσσονταν στην κατηγορία των ελαττωματικών. Το 1890 ο Gillett αναφέρει ότι η εποχή όπου οι κωφοί θεωρούνταν κτήνοι και ηλίθιοι έχει τελειώσει και δεν πρόκειται να επιστρέψει. Την ίδια εποχή ο B.F. Butler ονομάζει τους κωφούς κατά το ήμισυ ανθρώπους.

Στην Ευρώπη το 1880 πραγματοποιείται το Διεθνές Συνέδριο του Μιλάνου και κάνει λόγο για ' την αναμφισβήτητη ανωτερότητα της άρθρωσης στην αποκατάσταση του κωφαλάλου ατόμου στην κοινωνία και στον εφοδιασμό του με πληρέστερη γνώση της γλώσσας ' και μάλιστα εκείνη την εποχή επικράτησε το σύνθημα «Ζήτω η λέξη!». Έτσι γίνονται προσπάθειες από τους ειδικούς να μάθουν στους κωφούς να μιλάνε και να μπορέσουν να ενσωματωθούν στην υπόλοιπη κοινωνία. (Λαμπροπούλου, 1999)

Αρκετά χρόνια αργότερα, το 1960 ο William Stokoe, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Gallaudet, έρχεται να ανατρέψει αυτήν την άποψη και να μιλήσει για την νοηματική γλώσσα των κωφών.

Γενικά πάντως οι κοινωνικές απόψεις που επικρατούσαν σε κάθε εποχή επηρέαζαν και τη στάση των φυσιολογικών, ακούοντων ανθρώπων έναντι στους κωφούς. Έτσι οι κωφοί παρέμεναν αποκλεισμένοι από την κοινωνία είτε από δική τους επιλογή είτε για τους το επέβαλλαν οι εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Η έλλειψη ενημέρωσης ήταν κυρίως εκείνο που έκανε τους ακούοντες τόσο απόμακρους από τους κωφούς.

Τα χρόνια έχουν περάσει και οι συνθήκες για τους κωφούς έχουν αλλάξει σημαντικά. Η αντιμετώπισή τους είναι σαφώς καλύτερη από ότι ήταν παλαιότερα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας. Η παρούσα έρευνα

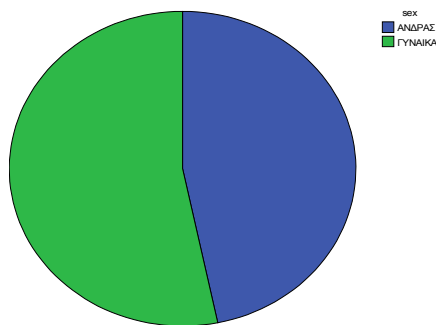
πραγματοποιήθηκε για να δει εάν οι άνθρωποι σήμερα έχουν γνώσεις σχετικά με την κώφωση και τους κωφούς και αν έχουν θετική στάση ως προς το συγκεκριμένο θέμα. Συμμετείχαν άνθρωποι νέοι και μάλιστα φοιτητές, άνθρωποι που βρίσκονται σε μια ηλικία που θα έπρεπε να τους απασχολούν αυτά τα θέματα. Είναι ακόμα ενδιαφέρον εάν η γνώση διαφέρει ανάλογα με το φύλο και εάν εκείνο με τη σειρά του επηρεάζει την στάση τους.

Μέθοδος

Χαρακτηριστικά του δείγματος

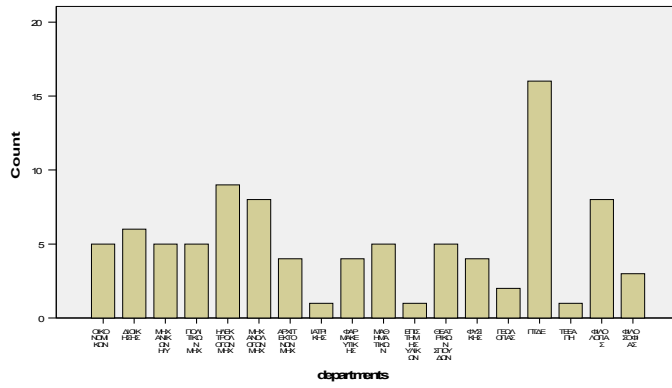
Στην έρευνα συμμετείχαν 92 φοιτητές και φοιτήτριες από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Το 53.27% του δείγματος ήταν γυναίκες (49) ενώ το 46.73% άνδρες (43).

Διάγραμμα 1 - Κυκλικό διάγραμμα φοιτητών ανάλογα με το φύλο

Οι συμμετέχοντες ήταν όλοι προπτυχιακοί φοιτητές του Πανεπιστημίου Πατρών και προέρχονταν από διάφορα τμήματα. Στο Διάγραμμα 2 φαίνονται οι συχνότητες των φοιτητών στα επιμέρους τμήματα.

Διάγραμμα 2 - Ραβδόγραμμα συχνοτήτων φοιτητών

Μέσα συλλογής δεδομένων και διαδικασία

Η δειγματοληψία έλαβε χώρα την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου 2006, στον προαύλιο χώρο έξω από το Πάρκο της Ειρήνης, απέναντι από την πρυτανεία. Ζητήθηκε από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να συμπληρώσουν, επί τόπου και ανώνυμα, το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε από τους συγγραφείς της παρούσας μελέτης και αποτελείται από 13 ερωτήσεις των τεσσάρων κατηγοριών. Στην πρώτη κατηγορία χρησιμοποιήθηκε δύο φορές ονομαστική κλίμακα δύο απαντήσεων (άνδρας – γυναίκα, ναι – όχι), στη δεύτερη κατηγορία ονομαστική κλίμακα τριών απαντήσεων (ναι – όχι – δε γνωρίζω) και στην τρίτη και τέταρτη κατηγορία η ισοδιαστημική κλίμακα Likert, πέντε διαβαθμίσεων (διαφωνώ απόλυτα – συμφωνώ απόλυτα) (Κατσίλλης, 2000).

Η πρώτη κατηγορία αφορά στο φύλο, την ύπαρξη στο φιλικό ή οικογενειακό περιβάλλον του φοιτητή κωφού ή βαρήκουου ατόμου και την επαφή του με άτομα που ασχολούνται με την κώφωση. Η επόμενη κατηγορία σχετίζεται με τις γνώσεις των συμμετεχόντων γύρω από γλωσσικά και κοινωνικά θέματα των κωφών. Οι τελευταίες δύο κατηγορίες ερωτήσεων συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα προκειμένου να μελετηθεί η στάση των φοιτητών απέναντι σε συνομηλίκους ή συμφοιτητές τους κωφούς.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας μπορούσαν να δοθούν διευκρινίσεις στους συμμετέχοντες, αν το επιθυμούσαν. Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια προκειμένου να δοθούν αληθινές και ειλικρινείς απαντήσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ερωτηματολόγιο υπήρχε μια εισαγωγική παράγραφος που ήταν:

Αγαπητέ φοιτητή / Αγαπητή φοιτήτρια , το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί εργαλείο ερευνητικής εργασίας στο μάθημα Μεθοδολογία Έρευνας του Π.Μ.Σ. του Π.Τ.Δ.Ε. και είναι *ανώνυμο*. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των γνώσεων και των τάσεων των φοιτητών σχετικά με τους κωφούς και τους βαρήκουους. Η συμβολή σου είναι πολύτιμη για τη διεκπεραίωση της παρούσας έρευνας.

Ανάλυση των απαντήσεων

Πρώτη κατηγορία ερωτήσεων

Από το σύνολο του δείγματος οι 15 φοιτητές / φοιτήτριες είχαν στο οικογενειακό ή φιλικό τους περιβάλλον κάποιο κωφό άτομο, ενώ οι 26 είχαν συναναστροφές με ανθρώπους που ασχολούνται με θέματα γύρω από την κώφωση.

Πίνακας 1 – Ποσοστά πρώτης κατηγορίας

	Ύπαρξη κωφού σε οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον		Συναναστροφή με άτομο που ασχολείται με κώφωση	
	Ναι	Όχι	Ναι	Όχι
Δείγμα	16.3%	83.7%	28.26%	71.74%

Δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων

Στο ερώτημα αν υπάρχει διαφορά μεταξύ ενός κωφού και ενός βαρήκοου ατόμου η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, τόσο ανδρών όσο και γυναικών, απάντησε καταφατικά (41 άνδρες και 48 γυναίκες). Είναι αξιοσημείωτο ότι κανένας δεν απάντησε αρνητικά, ενώ μόλις 2 άνδρες και 1 γυναίκα δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν.

Πίνακας 2 – Ποσοστά απαντήσεων ανα φύλο στην ερώτηση 1

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω
Άνδρες	95.34%	0%	4.65%
Γυναίκες	97.96%	0%	2.04%

Μόνο 32 άτομα γνωρίζουν ότι η Νοηματική Γλώσσα διαφέρει από τα σήματα Μορς, από τα οποία οι περισσότεροι είναι άνδρες(18). Η πλειοψηφία, 43 άτομα, απάντησε ότι δεν υπάρχει διαφορά, από τους οποίους οι 22 ήταν άνδρες και 24 γυναίκες, ενώ 17 άτομα (6 άνδρες και 11 γυναίκες) δεν γνώριζαν.

Πίνακας 3 – Ποσοστά απαντήσεων ανα φύλο στην ερώτηση 2

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω
Άνδρες	51.16%	30.23%	18.61%

Γυναίκες	48.97%	28.57%	22.65%
----------	--------	--------	--------

Οι κωφοί ανα τον κόσμο χρησιμοποιούν την ίδια Νοηματική Γλώσσα, πιστεύουν 22 φοιτητές και 24 φοιτήτριες. Στον αντίποδα, 21 άτομα, 13 άνδρες και 8 γυναίκες, θεωρούν ότι κάθε χώρα έχει τη δική της Νοηματική Γλώσσα. Πολλές είναι οι γυναίκες (17) που απαντούν ότι δεν γνωρίζουν, ενώ λιγότεροι είναι οι άνδρες (8).

Πίνακας 4 – Ποσοστά απαντήσεων ανα φύλο στην ερώτηση 3

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω
Άνδρες	51.16%	30.23%	18.61%
Γυναίκες	48.98%	16.32%	35.7%

Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν αν οι κωφοί μπορούν να πάρουν δίπλωμα οδήγησης, από αυτούς οι 26 ήταν γυναίκες και οι 19 άνδρες. Από το σύνολο των ανδρών, οι 17 απάντησαν ότι μπορούν να πάρουν δίπλωμα οδήγησης οι κωφοί, ενώ οι υπόλοιποι 7 ότι δεν μπορούν. Από τη πλευρά των γυναικών, οι 13 απάντησαν ότι οι κωφοί παίρνουν δίπλωμα οδήγησης και οι υπόλοιπες 10 ότι δεν παίρνουν.

Πίνακας 5 – Ποσοστά απαντήσεων ανα φύλο στην ερώτηση 4

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω
Άνδρες	39.53%	16.28%	44.25%
Γυναίκες	26.53%	20.41%	47.06%

Στην ερώτηση αν οι κωφοί και οι βαρήκοοι σπουδάζουν στο πανεπιστήμιο, η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών, ανδρών και γυναικών, απάντησε πως ναι. Χωρίς μεγάλες διαφορές 31 άνδρες και 32 γυναίκες απάντησαν καταφατικά σε αυτή την ερώτηση. Μόνο 2 άνδρες απάντησαν ότι οι κωφοί δεν μπορούν να σπουδάσουν στο πανεπιστήμιο, ενώ καμία γυναίκα δεν έδωσε παρόμοια απάντηση. 27 άτομα δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν (10 άνδρες και 17 γυναίκες).

Πίνακας 6 – Ποσοστά απαντήσεων ανα φύλο στην ερώτηση 5

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω
Άνδρες	72.1%	4.65%	23.25%
Γυναίκες	65.3%	0%	34.7%

Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων φαίνεται ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, όσον αφορά στις γνώσεις των φοιτητών για θέματα σχετικά με την κώφωση. Τα ποσοστά δείχνουν ότι οι άνδρες έχουν γενικά περισσότερες γνώσεις για το συγκεκριμένο θέμα, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι οι γυναίκες δεν έχουν.

Τρίτη κατηγορία ερωτήσεων

Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται έξι ερωτήσεις, των οποίων οι απαντήσεις δίνονται με χρήση ισοδιαστημικής κλίμακας Likert, πέντε διαβαθμίσεων, από διαφωνώ απόλυτα έως συμφωνώ απόλυτα. Σε όλες τις ερωτήσεις η μεγαλύτερη βαθμολογία δόθηκε στην απάντηση συμφωνώ απόλυτα, εκτός από μία που είχε ως μεγαλύτερη βαθμολογία το διαφωνώ απόλυτα.

Υπολογίστηκε, ακόμα, η συνολική επίδοση των φοιτητών και φοιτητριών βάσει τις παραπάνω βαθμολογίας ανα ερώτηση.

Προκειμένου να δειχθεί αν υπάρχει διαφορά στη στάση ως προς την κώφωση, ανάμεσα στα δυο φύλα, χρησιμοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης – κριτήριο της Ανονα (Ρούσσος, & Τσαούσης, 2002) αφού:

- Πρόκειται για δύο ανεξάρτητα δείγματα, άνδρες – γυναίκες των οποίων η συνολική επίδοση μετρήθηκε σε ισοδιαστημική κλίμακα.
- Όσον αφορά στην ομοιογένεια της διακύμανσης, το κριτήριο Levene ελέγχει την υπόθεση $H_o: \sigma_A^2 = \sigma_\Gamma^2$ (υπάρχει ομοιογένεια μεταξύ των διακυμάνσεων του δείγματος των ανδρών με αυτό των γυναικών) . Το αποτέλεσμα του είναι: $F_{1,90} = 0.722, p < .398$, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση περί ομοιογένειας.

Με υποθέσεις:

$$H_o: \bar{X}_A = \bar{X}_\Gamma$$

Μηδενική Υπόθεση: Η στάση των φοιτητών σε θέματα κώφωσης δε διαφέρει ανάμεσα στα δύο φύλα.

$$H_a: \bar{X}_A \neq \bar{X}_B$$

Εναλλακτική Υπόθεση: Η στάση των φοιτητών σε θέματα κώφωσης διαφέρει ανάμεσα στα δύο φύλα.

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται το πλήθος, οι μέσοι όροι, οι τυπικές αποκλίσεις και το ελάχιστο και μέγιστο των συνολικών επιδόσεων των ανδρών και γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 7 – Περιγραφικά στοιχεία

	N	ΜΟ	Τυπική Απόκλιση	Min	Max
Άνδρες	43	21.30	3.144	16	30
Γυναίκες	49	22.06	3.158	11	27
Σύνολο	92	21.71	3.157	11	30

Η ανάλυση της διακύμανσης μεταξύ των ομάδων δεν έδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των συνολικών επιδόσεων των ατόμων των δύο φύλων, $F_{1,90} = 1.328, p < .252$.

Επομένως γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση ότι δηλαδή δεν υπάρχει διαφορά στη στάση των φοιτητών σε θέματα κώφωσης ανάλογα με το φύλο τους στο δείγμα μας.

Τέταρτη κατηγορία ερωτήσεων

Σε αυτή την κατηγορία ερωτήσεων, περιλήφθηκαν τέσσερις ερωτήσεις με σκοπό να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών και φοιτητριών πάνω σε θέματα που έχουν να κάνουν με την επικοινωνία τους με έναν κωφό επαγγελματία, την επαγγελματική του κατάρτιση, την αποδοχή του ως επαγγελματία και τα εργασιακά του δικαιώματα.

Υπήρχε μία εισαγωγή η οποία ζητούσε από τους ερωτηθέντες να υποθέσουν ότι έρχονται σε επαφή με έναν κωφό επαγγελματία. Στη συνέχεια υπήρχαν τέσσερις λόγοι πιθανού δισταγμού που θα είχαν σε μία τέτοια περίπτωση. Από τις απαντήσεις φαίνεται ο βαθμός δισταγμού που ίσως είχαν.

Όσον αφορά στην επικοινωνία με έναν κωφό επαγγελματία, το 53.06% των γυναικών θεωρούν ότι δε θα αντιμετωπίσουν κάποιο τέτοιο πρόβλημα ενώ το 26.53% νιώθει ότι δε θα καταφέρει να επικοινωνήσει. Το 46.51% των ανδρών πιστεύει ότι δε θα αντιμετωπίσει πρόβλημα επικοινωνίας στη συναναστροφή του με ένα κωφό επαγγελματία. Ακόμα αυτοί που θεωρούν ότι δύσκολα θα επιτευχθεί η επικοινωνία, είναι σε ποσοστό 37.20%.

Περισσότεροι από τους μισούς (86.95%), άνδρες και γυναίκες, δεν αμφισβητούν την επαγγελματική κατάρτιση του κωφού ενώ ελάχιστοι είναι εκείνοι (4.34%) που την αμφισβητούν. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 91.83% των γυναικών πιστεύουν ότι ο κωφός θα είναι επαρκώς καταρτισμένος. Σημαντικό είναι και το ποσοστό των ανδρών που συμφωνούν με αυτή την άποψη (81.39%).

Η κώφωση φαίνεται να μην κλονίζει την εμπιστοσύνη των φοιτητών που πήραν μέρος στην έρευνα. Όλες οι γυναίκες (100%) δηλώνουν ότι θα εμπιστευόντουσαν έναν επαγγελματία, αν και κωφός. Πολύ μεγάλο και το ποσοστό των ανδρών (90.7%) που δε θα δίσταζε να εμπιστευθεί έναν επαγγελματία κωφό μόνο και μόνο επειδή είναι κωφός.

Δε θεωρούν όλες οι γυναίκες ότι οι κωφοί πρέπει να εργάζονται αλλά μόνο το 93.9%, καθώς ένα μικρό ποσοστό (6.1%) δεν παίρνει καν θέση στο συγκεκριμένο θέμα. Οι άνδρες σε ποσοστό 90.7% πιστεύουν ότι οι κωφοί πρέπει να εργάζονται. Το υπόλοιπο ποσοστό των ανδρών είτε δεν παίρνει θέση είτε διαφωνεί.

Συμπεράσματα

Οι κωφοί σε μια κοινωνία ακουόντων ήταν στο πέρασμα των χρόνων μια αποκλίνουσα ομάδα από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε προκειμένου να δείξει αν σήμερα οι νέοι γνωρίζουν κάποια βασικά θέματα γύρω από τους κωφούς και την κώφωση ευρύτερα. Ακόμα, στοιχείο της έρευνας είναι η στάση αυτών των νέων ανθρώπων απέναντι στα συγκεκριμένα αυτά θέματα. Σκοπός της είναι να μελετηθεί κατά πόσο οι γνώσεις και η στάση αυτή διαφέρουν ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Στην έρευνα συμμετείχαν 92 προπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες διαφόρων τμημάτων.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, όσον αφορά στις γνώσεις των φοιτητών αλλά και τη στάση τους έναντι στους κωφούς και τη κώφωση. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι από τους ερωτηθέντες, η συντριπτική πλειοψηφία δεν είχε κανένα κωφό άτομο στο οικογενειακό του ή φιλικό περιβάλλον, καθώς επίσης και δεν συναναστρεφόταν με κανένα άτομο που να ασχολείται με την κώφωση.

Συγκεκριμένα φαίνεται ότι οι περισσότεροι φοιτητές γνώριζαν τη διαφορά ενός βαρήκου και κωφού ατόμου. Ακόμα είναι θετικό το γεγονός ότι οι μισοί συμμετέχοντες γνώριζαν ότι η νοηματική γλώσσα διαφέρει από τα σήματα Μορς. Είναι σημαντικό ότι οι νέοι άνθρωποι μπορούν να καταλάβουν τη διαφορά της νοηματικής γλώσσας, που είναι γλώσσα, από έναν κώδικα όπως τα σήματα Μορς. Περισσότεροι ήταν οι άνδρες που απάντησαν σωστά, ενώ οι γυναίκες φάνηκαν πιο επιφυλακτικές, αφού είχαν μεγαλύτερο ποσοστό στην απάντηση “δεν γνωρίζω”.

Το γεγονός ότι η νοηματική γλώσσα είναι ίδια σε όλες τις χώρες αποτελεί ένα μύθο για τη γλώσσα των κωφών, δηλαδή αυτή είναι η άποψη των περισσότερων ανθρώπων που δεν έχουν σχέση με θέματα γύρω από την κώφωση. Αυτό φαίνεται και στην έρευνα, αφού μόνο το 30.23% των ανδρών και το 16.32% των γυναικών ήξεραν τη σωστή απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Άλλος ένας μύθος είναι το αν οι κωφοί μπορούν να πάρουν δίπλωμα οδήγησης. Και αυτός φαίνεται να ισχύει στο δείγμα των φοιτητών του Πανεπιστημίου Πατρών, αφού σχεδόν οι μισοί από εκείνους δεν τόλμησαν να δηλώσουν τη γνώμη

τους. Σχεδόν το 40% των ανδρών γνώριζαν ότι οι κωφοί μπορούν να πάρουν δίπλωμα οδήγησης.

Ως προς το θέμα της στάσης, φάνηκε ότι άνδρες και γυναίκες δε διαφέρουν σημαντικά στο δείγμα της έρευνας. Ήταν αρκετά περίεργο, αφού οι γυναίκες αναμένονται πιο ευαίσθητες.

Οι φοιτητές ερωτήθηκαν πάνω σε θέματα που αφορούσαν σε υποτιθέμενες κοινωνικές, αισθηματικές και επαγγελματικές σχέσεις με κωφούς. Ακόμα, αν οι κωφοί πρέπει να εργάζονται και να παίρνουν επίδομα αναπηρίας, καθώς και αν οι κωφοί πρέπει να εισάγονται στα πανεπιστήμια χωρίς εξετάσεις.

Συγκεκριμένα, ως προς τις κοινωνικές σχέσεις με κωφούς οι άνδρες φαίνονται αρκετά δεκτικοί, με τις γυναίκες να είναι ακόμα περισσότερο. Αντίθετα, ως προς τις αισθηματικές σχέσεις άνδρες και γυναίκες παρουσιάζονται πιο επιφυλακτικοί χωρίς σημαντικές αποκλίσεις.

Φοιτητές και φοιτήτριες συμφωνούν στο γεγονός ότι οι κωφοί πρέπει να εργάζονται. Πολύ υψηλά τα ποσοστά και στους δύο, με τις γυναίκες να αγγίζουν το 100%. Ακόμα, μόνο το 50% περίπου και των ανδρών και των γυναικών πιστεύουν ότι οι κωφοί πρέπει παράλληλα με την εργασία τους να παίρνουν και το επίδομα αναπηρίας.

Αρκετοί από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες δε θεωρούν ότι θα υπάρξει επικοινωνιακό πρόβλημα στην επαγγελματική τους συναναστροφή με έναν κωφό επαγγελματία. Εδώ οι άνδρες φαίνονται πιο επιφυλακτικοί από τις γυναίκες. Οι ίδιοι όμως εμπιστεύονται την επαγγελματική του κατάρτιση και δε θα δίσταζαν να τον συμβουλευτούν. Οι γυναίκες βέβαια, φαίνονται λίγο πιο θετικές στα παραπάνω θέματα. Ίσως ο ανδρικός χαρακτήρας να είναι πιο εκλογικευμένος από εκείνον των γυναικών. Οι τελευταίες εμφανίζονται και πιο θετικές στα αν οι κωφοί πρέπει να εργάζονται. Αναμενόταν ότι όλοι οι νέοι θα πίστευαν ότι οι κωφοί πρέπει να εργάζονται. Τα ποσοστά που πιστεύουν κάτι τέτοιο είναι μεγάλα αλλά όχι απόλυτα.

Συμπεραίνοντας, η έρευνα έδειξε ότι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες διαφέρουν οριακά τόσο στις γνώσεις όσο και στη στάση τους σε θέματα γύρω από τους κωφούς και την κώφωση. Τα χαρακτηριστικά και οι διαφορές των δύο φύλων, αν και με

μικρές διαφορές, φαίνονται ανάλογα με τη φύση και το περιεχόμενο της κάθε ερώτησης.

Βιβλιογραφία

- Higgins, P (1980), *Outsiders in a Hearing World*, Sage Publications
- Marschark, M. & Spencer, P.E. (2003) *Deaf Studies, Language and Education*. Oxford University Press Inc.
- Padden C. and Humphries T. (1999) *Deaf in America*, Harvard University Press
- Vickrey Van Cleve, J, *Deaf History Unveiled*
- Κατσίλλης, Ι. (2000), *Περιγραφική στατιστική εφαρμοσμένη στις κοινωνικές επιστήμες και την εκπαίδευση με έμφαση στην ανάλυση με υπολογιστές*, Gutenberg, Αθήνα.
- Λαμπροπούλου, Βενέττα (1999) (Επ.) *Η Κοινωνία και Οι Κωφοί, Κοινότητα και Κουλτούρα Κωφών*, Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Πανεπιστήμιο Πατρών – Π.Τ.Δ.Ε. – Μονάδα Αγωγής Κωφών
- Λαμπροπούλου, Βενέττα (1999) (Επ.), *Γλωσσική Ανάπτυξη και Κωφό Παιδί*, Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Πανεπιστήμιο Πατρών – Π.Τ.Δ.Ε. – Μονάδα Αγωγής Κωφών
- Λαμπροπούλου, Βενέττα (1999) (Επ.), *Διάγνωση-Αποκατάσταση Βαρηκοίας-Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη παρέμβαση*, Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Πανεπιστήμιο Πατρών – Π.Τ.Δ.Ε. – Μονάδα Αγωγής Κωφών
- Λαμπροπούλου, Βενέττα (1999) (Επ.), *Εκπαίδευση και Κωφό Παιδί*, Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. – ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Πανεπιστήμιο Πατρών – Π.Τ.Δ.Ε. – Μονάδα Αγωγής Κωφών
- Ρούσσο, Π. και Τσαούσης, Ι (2002), *Στατιστική εφαρμοσμένη στις κοινωνικές επιστήμες*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.